

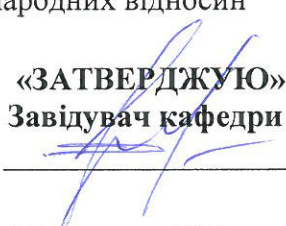
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка**

Кафедра філософії, політології та міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Ю.В. Харченко

«27» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНА ПРАВОВА КІБЕРПОЛІТИКА

Спеціальність: *291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*

Освітньо-професійна програма: *291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*

Факультет: Історії та права

Форма навчання: денна/заочна

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма «Сучасна правова кіберполітика» для студентів
за спеціальністю: 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

Укладачі: Манжула А. А., доктор юридичних наук, професор кафедри
галузевого права та правоохоронної діяльності; Сичик К. Б., старший викладач
кафедри філософії, політології та міжнародних відносин, кандидат політичних
наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії, політології та
міжнародних відносин Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка

Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

Перезатверджено на засіданні кафедри філософії, політології та міжнародних
відносин Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені
Володимира Винниченка (протокол від «15» липня 2021 року № 15)

Завідувач кафедри філософії, політології та міжнародних відносин

Ю.В. Харченко

© _____, 2020 рік
© _____, 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 4	Галузь знань 29 Міжнародні відносини	Вибіркова	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: Немає	Спеціальність: 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії Освітньо-професійна програма: Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	Рік підготовки: 2-й	
		Семестр: 1-й	
		Лекції:	
		20 год.	4 год.
		Семінарські:	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні: 0 год.	
		Самостійна робота:	
		86 год.	114 год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Сучасна правова кіберполітика» є виявлення суті феномену сучасної кіберполітики, проблем її сутнісної характеристики й виокремлення засад формування кіберполітичної функції держави.

Завдання:

- Показати, що кіберполітика – є специфічною формою сучасної політичної діяльності та процесу;
- Сприяти розумінню того, що знання про кібербезпеку є значущими як в міжнародному аспекті, так і в усіх інших державних та соціальних сферах;
- Спонукаати магістрів до ґрунтового аналізу, до вироблення чіткої особистісної позиції бачення проблематики змісту кіберполітики;
- Довести, що застосування міжнародного досвіду та знань сприятиме національному розвитку кіберполітики;
- Виховати свідоме ставлення до політичної інформації, виробити цілісний підхід до її відбору, навчитися читати та аналізувати спеціальну літературу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у студента мають бути сформовані такі **загальні компетентності**:

- **ЗК-2** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- **ЗК-5** Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- **ЗК-7** Уміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення

▪**ЗК-10** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, зокрема в міжнародному контексті;

▪**ЗК-13** Здатність визначати чинники впливу на перебіг суспільно-політичних і міжнародних явищ і процесів.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

▪**СК-3** Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини в різних контекстах, зокрема філософському, політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному;

▪**СК-10** Здатність виробляти підходи до розв'язання проблем і завдань у сфері міжнародних відносин, міжнародної та національної безпеки, зовнішньої політики (зокрема, міжнародних та внутрішньодержавних конфліктів).

Результатами навчання у студента, згідно з вимогами освітньо-професійної програми, є:

▪**РН-4** Демонструвати поглиблені знання проблем міжнародної та національної безпеки, міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів, підходів, способів та механізмів забезпечення безпеки в міжнародному просторі та в зовнішній політиці держав;

▪**РН-8** Визначати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

▪**РН-9** Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми і ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем;

▪**РН-10** Організовувати та проводити самостійні дослідження проблем міжнародних відносин із використанням наукових теорій та концепцій, наукових методів і міждисциплінарних підходів.

3. Тематичний план навчальної дисципліни ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Тема 1. Загальні засади кіберполітики: поняття та зміст (2 години).

План

1. Цифрова революція: поняття та становлення.
2. Зміст та ознаки кіберполітики.
3. Засади формування кіберполітичної функції держави.
4. Стан наукових досліджень правової кіберполітики.
5. Системний та матричний підхід вивчення кібербезпеки.
6. Аксіологічний потенціал кіберпростору. Гіперболічна теорія розвитку кіберпростору.

Тема 2. Правова природа загроз кібербезпеці України (4 години).

План

1. Поняття та правовий зміст кіберзагроз.
2. Нормативно-правове регулювання кіберзагроз в Україні.
3. Класифікація кіберзагроз та їх зміст.
4. Поняття та основний зміст кібербезпеки..

5. Тектологічний підхід до вивчення кібербезпеки.
6. Кібернетика і кібернетичний підхід.

Тема 3. Правовий статус суб'єктів кіберполітики (2 години).

План

1. Поняття та загальна характеристика суб'єктів кіберполітики.
2. Класифікація суб'єктів забезпечення кіберполітики.
3. Повноваження спеціальних суб'єктів забезпечення кіберполітики України.

Тема 4. Кіберпростір як нове поле політичної діяльності (4 години).

План

1. Поняття та дефініції кіберпростору.
2. Публічність кіберпростору та соціальні мережі
3. Сфера міжнародних та публічних відносин у кіберпросторі.
4. Зміст кібернетичної деонтології через співвідношення категорій: суще та належне.
5. Поняття, мета та завдання кібернетичної деонтології.
6. Об'єкти та предмет кібернетичної деонтології

Тема 5. Основні тенденції сучасної кіберполітики (4 години)

План

1. Електронна демократія та електронне урядування.
2. Інтернет дипломатія.
3. Кібервійна та кіберзлочин.
4. Кібертехнології: поняття та загальна характеристика.

Тема 6. Адміністративно-правовий зміст національної системи кібербезпеки як складової системи національної безпеки України (4 години).

План

1. Поняття національної системи кібербезпеки.
2. Поняття системи забезпечення кібербезпеки.
3. Об'єкти правовідносин у сфері кібербезпеки.
4. Зміст правовідносин у сфері кібербезпеки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Тема 1. <i>Загальні засади кіберполітики: поняття та зміст</i>		22	22			10	4	1	2			124
Тема 2. <i>Правова природа загроз кібербезпеці України</i>		24	22			124	6	11	2			18
Тема 3. <i>Правовий статус суб'єктів кіберполітики</i>		2	22			120	4	11	2			20
Тема 4. <i>Кіберпростір як нове поле політичної діяльності</i>		4	22			222	6	11	2			26
Тема 5. <i>Основні тенденції сучасної кіберполітики</i>		44	22			120	6		2			16
Тема 6. <i>Адміністративно- правовий зміст національної системи кібербезпеки як складової системи національної безпеки України</i>		44	44			20	8	1	4			10
Усього годин		214	154			198	34	26	14			214

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<i>Тема 1. Загальні засади кіберполітики: поняття та зміст</i> План 1. Поняття кіберполітики, її природа, ознаки та особливості. 2. Загальна характеристика формування кіберполітичних функцій держави. 3. Сучасний стан досліджень правової кіберполітики	2 год.
2.	<i>Тема 2. Правова природа загроз кібербезпеці України</i> План	2 год.

	1. Сучасний правовий зміст державної кібербезпекової політики. 2. Напрями державної кібербезпекової політики відповідно до Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України». 3. Напрями державної кібербезпекової політики відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України». 4. Напрями державної кібербезпекової політики відповідно до Доктрини інформаційної безпеки України	
3.	Тема 3. Правовий статус суб'єктів кіберполітики План 1. Поняття агентів впливу. 2. Поняття та загальна характеристика лобізму в кібербезпековій політиці. 3. Правові та організаційні засади формування фахівців із кібербезпеки 4. Стан підготовки фахівців у сфері кібербезпеки. 5. Напрями підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері кібербезпеки.	2 год.
4.	Тема 4. Кіберпростір як нове поле політичної діяльності План 1. Поняття та дефініції кіберпростору. 2. Публічність кіберпростору та соціальні мережі 3. Сфера міжнародних та публічних відносин у кіберпросторі.	2 год
5.	Тема 5. Основні тенденції сучасної кіберполітики План 1. Електронна демократія та електронне урядування. 2. Інтернет дипломатія. 3. Кібервійна та кіберзлочин. 4. Кібертехнології: поняття та загальна характеристика.	2 год
6.	Тема 6. Адміністративно-правовий зміст національної системи кібербезпеки як складової системи національної безпеки України. План 1. Україна в контексті кіберполітики на ранньому етапі. 2. Глобальна мережа в контексті революційних подій в Україні. 3. Російсько-українська кібервійна. 4. Сьогодення та майбутнє України в контексті кіберполітики.	4 год

6. Завдання для самостійної роботи у формі наукових доповідей

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Основи державної кібербезпекової політики Поняття національної системи кібербезпеки. Функціональне призначення національної системи кібербезпеки. Особливості державотворення інформаційними потоками. Е-послуги. Сучасний кіберпростір.	24 год
2.	Тема 2. Правовий статус суб'єктів кіберполітики Суб'єкти правовідносин у сфері кібербезпеки Зміст правовідносин у сфері кібербезпеки Адміністративно-правовий зміст національної системи	20 год

	кібербезпеки як складової системи національної безпеки України. Кіберзагроза: поняття та правовий зміст.	
3.	Тема 3. Кіберпростір як нове поле політичної діяльності Критичні об'єкти національної інформаційної інфраструктури. Смислові війни. Сучасні електронні ресурси. Електронні послуги. Кібернетика і кібернетичний підхід.	22 год
4.	Тема 4. Основні тенденції сучасної кіберполітики Стан кіберполітики провідних держав світу. Особливості електронного голосування. Електронні петиції, як елемент політичного процесу. Електронне урядування.	20 год
	Разом	86 год

7. Методи навчання

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Сучасна правова кіберполітика»:

- навчальні заняття;
- самостійна робота студентів;
- робота в науковій бібліотеці ЦДПУ імені В. Винниченка та мережі Інтернет;
- контрольні заходи.

Види навчальної роботи студентів:

- лекція з використанням структурно-логічних схем;
- семінарське заняття;
- консультація;
- залік.

У процесі вивчення дисципліни «Сучасна правова кіберполітика» застосовуються наступні методи навчання:

За типом пізнавальної діяльності:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемного викладу;
- дослідницький;
- відповідно до логіки пізнання:

- аналітичний;
- індуктивний;
- дедуктивний;

За основними етапами процесу:

- формування знань;
- формування умінь і навичок;
- застосування знань;
- узагальнення;
- закріплення;
- перевірка;

За системним підходом:

- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль.

За джерелами знань:

- словесні – розповідь, пояснення, лекція;
- наочні – демонстрація, ілюстрація.

За рівнем самостійної розумової діяльності:

- проблемний;
- частково-пошуковий;
- дослідницький;
- метод проблемного викладання.

8. Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансфертною накопичувальною системою здійснюється шляхом поточного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

9. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль – це оцінювання (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за виступ з питань певної теми модуля на **семінарському занятті – 5 балів**:

• **5-4 б.** ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить покликання на потрібну літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

• **2,5-3 б.** ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

• **1,5-2 б.** ставиться студентові, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.

• **0,5-1 б.** одержує студент, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

До 15-ти балів студент може отримати за виконані завдання **самостійної роботи** з певної теми модуля, з урахуванням якості, повноти виконання завдання.

До 5-ти балів ставиться студентові, який робить вдалі доповнення протягом семінарських занять з певної теми модуля, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань;

До 20-ти балів ставиться студентові, який підготував значний за обсягом та змістом конспект до семінарських занять з певної теми модуля;

10 балів одержує студент, який старанно працював упродовж заняття, виконував вправи, залучався до колективних обговорень тощо.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися додаткові бали: **до 25 балів**.

35 балів студент може отримати за плідну роботу на лекції та семінарі.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Одна контрольна робота у формі чотирирівневих завдань передбачено за результатами вивчення тем модуля 1.

Тривалість виконання контрольних завдань не повинна перевищувати двох академічних годин.

До контрольної роботи допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю.

Для проведення контрольної роботи розроблено контрольні завдання двох варіантів, які є рівнозначні за трудомісткістю.

За виконання контрольної роботи студент отримує бали, які враховуються в процесі розрахунків підсумкової семестрової оцінки:

- максимальна кількість балів – **30**.

У процесі виконання контрольних завдань студент може користуватися лише тими допоміжними матеріалами, які визначені викладачем. Студентові забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами та користуватися матеріалами, крім дозволених. За умови порушення студентом установлених правил виконання контрольних завдань викладач позбавляє можливості продовжувати виконання контрольних завдань, не перевіряє роботу, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються нулем балів незалежно від причини.

Результати контрольної роботи доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Перескладання контрольних робіт допускається в терміни, визначені викладачем, під час поточних консультацій.

10. ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

З дисципліни «Сучасна правова кіберполітика» передбачена така форма семестрового контролю, як **залік**, який проводиться наприкінці семестру.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного контролю. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру.

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60% від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та дворівневою шкалою «зараховано», «не зараховано», за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності, Залікову книжку студента. Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX,F) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна «Сучасна правова кіберполітика»

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумкова семестрова
Т. 1	Т.2	Т. 3	КР 1	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Самостійна робота	
5	5	5	30	5	5	5	40	100

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

а) основна література:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, Є. О. Гіда, А. М. Завальний та ін.]; за заг ред. Є. О. Гіди. Київ: О. С. Липкан, 2010. – 260 с.

2. Арістова І. В. Державна інформаційна політика та її реалізація в діяльності органів внутрішніх справ України: організаційно-правові засади: дис. д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2002. – 408 с.

3. Климчук О. О. Правові основи кібернетичної безпеки Великої Британії. Інформаційна безпека: виклики і загрози сучасності: зб. матеріалів наук.-практ. конф. (5 квіт. 2013 р., м. Київ). Київ: НВЦ НА СБ України, 2013. – 416 с.

4. Коломієць А. М. Теоретичні та методичні основи формування інформаційної культури майбутнього вчителя початкових класів : автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2008. – 46 с.

5. Нижник В. Н., Ситник Г. П., Білоус В. Т. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку): навч. посіб. / за заг. ред. В. Мельника, Н. Р. Нижник. Ірпінь: Акад. ДПС України, 2000. – 304 с

б) додаткова література:

1. Богданович В. Ю., Алексєєв М. М. Методологічні підходи до обґрунтування режимів функціонування системи забезпечення кібернетичної безпеки України. Сучасний захист інформації. – 2013, № 4. – С. 68-77.
2. Бондаренко І. В. Органи внутрішніх справ в системах правоохоронних органів України, Російської Федерації та інших зарубіжних країн: теоретичні аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2004. – 24 с.
3. Веклич В. О. Функція держави щодо забезпечення й захисту прав та свобод людини і громадянина: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01; Київ, 2013. 236 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. Єрошенко]. – Донецьк: Глорія Трейд, 2012. 864 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. І гол. ред. В. Т. Бусел]. – Київ; Ірпінь: Перун, 2005. – 1728 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – Київ; Ірпінь: Перун, 2003. – 1440 с.
7. Дербя С. М. Українська термінологія в галузі прикладної (комп'ютерної) лінгвістики (логіко-лінгвістичний аналіз): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2007. – 20 с.
8. Дергачев В. А. Геоэкономический словарь-справочник. – Одесса: ИПРЭЭИ НАНУ, 2004. – 177 с.
9. Джураєва О. О. Функції сучасної держави: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 Одеса, 2006. – 15 с.
10. Дзюбань О. П., Яроцький В. Л. Герменевтичний метод у сучасних цивілістичних дослідженнях: до питання про доцільність застосування. Інформація право. – 2017, № 2 (21). – С. 5-12..
11. Литвиненко О. В. Проблеми забезпечення інформаційної безпеки в пострадянських країнах (на прикладі України та Росії): дис. ... канд. політ. наук: 23.00.04. Київ, 1997. – 232 с.
12. Литвиненко О. В. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії: монографія. – Київ: Сатсанга, 2000. – 225 с.
13. Ліпкан В. А. Національна безпека України : нормативно-правові аспекти забезпечення: монографія. – Київ: Текст, 2003. – 180 с.
14. Лук'янчук Р. В. Державне управління у сфері забезпечення кібербезпеки України: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01. Київ, 2017. – 19 с.
15. Майданник О. О. Теоретичні проблеми контрольної функції парламенту України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.02. Київ, 2008. – 632 с.
16. Макаренко Є. А. Міжнародна інформаційна політика: структура, тенденції, перспективи: дис. ... д-ра політ. наук: 23.00.04. Київ, 2002. – 475 с.
17. Макаренко Є. А., Рижков М. М., Ожеван М. А. Міжнародні інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози. – Київ: Центр вільної преси, 2006. – 916 с.
18. Нижник В. Н., Ситник Г. П., Білоус В. Т. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку): навч. посіб. / за заг. ред. В. Мельника, Н. Р. Нижник. – Ірпінь: Акад. ДПС України, 2000. – 304 с.

19. Новий словник іншомовних слів : більше 40 000 сл. і словосполучень / Л. І. Шевченко, О. І. Ніка, О. І. Хом'як, А. А. Дем'янюк; за ред Л. І. Шевченко. – Київ: АРІЙ, 2008. – 672 с.

г) Навчальні посібники:

1. Письменицький А. А. Информационное право Украины. Харьков: Бизнес Информ, 1996. – 208 с.

2. Політологія: навч. посіб. / [М. П. Гетьманчук, В. К. Грищук, Б. Турчин та ін.]; за заг. ред. М. П. Гетьманчука. – Київ: Знання, 2010. – 415 с.

3. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля, 2011. – 844 с.

д) Наукова література:

1. Дрогомирецький Б. Кіберполітика як нова форма політичної діяльності. Магістерська робота. – Мюнхен, 2018. – 88 с.

2. Дрогомирецький Б. Кіберполітика як нова форма URL: <https://prezi.com/p/tixasq0l34w6/presentation/>

3. Збінський Є. Ф. Захист податкової таємниці як складова інформаційної безпеки. Імперативи розвитку цивілізації. – 2015, № 2. – С. 84-85.

4. Злоказов К. В. Контент-анализ текстов деструктивной направленности. Политическая лингвистика. – 2015, № 1. – С. 244-251.

5. Калашнюк Є. О. Особливості формування політичної стратегії України щодо розвитку інформаційного суспільства. Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. пр. – Київ, 2006. – Вип. 62, ч. 2. – С. 135-139.

6. Калюжний Р. А., Новицька Н. Б. Становлення інформаційного суспільства. Правова інформатика. – 2006, № 3 (11). – С. 17-22.

7. Калюжний Р. Структура науки і навчальної дисципліни «Інформаційне право». – Правова інформатика. – 2003, № 1. – С. 22-25.

8. Камарали А. В. Информационная цивилизация – новая ступень развития человечества. Сучасність, наука, година. Взаємодія та взаємовплив: матеріали Первой Всеукр. науч.-практ. Интернет-конф. – Київ, 2005. – С. 63-64.

9. Камарали А. В. Перспективы вхождения Украины в глобальное информационное общество. Динаміка наукових досліджень – 2006: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Дніпропетровськ, 2006. – Т. 4. – С. 40-43.

10. Камарали Г. В. Вплив комп'ютерної революції на становлення та розвиток інформаційної цивілізації. Вісник ДонДУЕТ. – Донецьк, 2005, № 2 (26). – С. 23-30.

11. Камуз А. В. Информационная цивилизация в свете компьютерной революции. Интеллект. Особистість. Цивілізація: темат. зб. наук. праць із соціально-філософських проблем / голов. ред. О. О. Шубін. – Донецьк, 2004. – Вип. 2. – С. 103-114.

12. Камуз А. В. Інформація та її роль в сучасному суспільстві. Людина, культура, техніка в новому тисячолітті: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. – Харків, 2004. – С. 59-60.

13. Капінус (Рудник) Л. І. Право на доступ до інформації як елемент правового статусу людини та громадянина. Підприємництво, господарство і право. – 2014, № 1. – С. 53-57.

14. Капінус (Рудник) Л. І. Проблеми вироблення уніфікованого поняття права на доступ до інформації. Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»: зб. наук. пр. – Київ, 2013. № 1 (26). – С. 41-46.

13. Питання до заліку

1. Цифрова революція: поняття та становлення.
2. Зміст та ознаки кіберполітики.
3. Засади формування кіберполітичної функції держави.
4. Стан наукових досліджень правової кіберполітики
5. Поняття та правовий зміст кіберзагроз.
6. Нормативно-правове регулювання кіберзагроз в Україні.
7. Класифікація кіберзагроз та їх зміст
8. Поняття та загальна характеристика суб'єктів кіберполітики.
9. Класифікація суб'єктів забезпечення кіберполітики.
10. Повноваження спеціальних суб'єктів забезпечення кіберполітики України
11. Поняття та основний зміст кібербезпеки.
12. Тектологічний підхід до вивчення кібербезпеки.
13. Кібернетика і кібернетичний підхід.
14. Системний та матричний підхід вивчення кібербезпеки.
15. Аксіологічний потенціал кіберпростору. Гіперболічна теорія розвитку кіберпростору.
16. Зміст кібернетичної деонтології через співвідношення категорій: суще та належне.
17. Поняття, мета та завдання кібернетичної деонтології.
18. Об'єкти та предмет кібернетичної деонтології.
19. Поняття національної системи кібербезпеки.
20. Поняття системи забезпечення кібербезпеки.
21. Об'єкти правовідносин у сфері кібербезпеки.
22. Зміст правовідносин у сфері кібербезпеки.
23. Поняття кіберполітики, її природа, ознаки та особливості.
24. Загальна характеристика формування кіберполітичних функцій держави.
25. Сучасний стан досліджень правової кіберполітики.
26. Сучасний правовий зміст державної кібербезпекової політики.
27. Напрями державної кібербезпекової політики відповідно до Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України».
28. Напрями державної кібербезпекової політики відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України».
29. Напрями державної кібербезпекової політики відповідно до Доктрини інформаційної безпеки України
30. Поняття агентів впливу.
31. Поняття та загальна характеристика лобізму в кібербезпековій політиці.
32. Правові та організаційні засади формування фахівців із кібербезпеки
33. Стан підготовки фахівців у сфері кібербезпеки.

34. Напрями підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері кібербезпеки.
35. Поняття та дефініції кіберпростору.
36. Публічність кіберпростору та соціальні мережі
37. Сфера міжнародних та публічних відносин у кіберпросторі.
38. Електронна демократія та електронне урядування.
39. Інтернет дипломатія.
40. Кібервійна та кіберзловмисництво.
41. Кібертехнології: поняття та загальна характеристика.
42. Україна в контексті кіберполітики на ранньому етапі.
43. Глобальна мережа в контексті революційних подій в Україні.
44. Російсько-українська кібервійна.
45. Сьогодення та майбутнє України в контексті кіберполітики.
46. Стан кіберполітики провідних держав світу.
47. Особливості державотворення інформаційними потоками.
48. Кіберзагроза: поняття та правовий зміст.
49. Критичні об'єкти національної інформаційної інфраструктури.
50. Особливості електронного голосування та електроні петиції, як елементи політичного процесу.